

Nr 2.

Av herr **Ekman**, *angående revision av domsagestadgan.*

Det är ett känt förhållande, att gällande *domsagestadga* är icke allenast till sin avfattning utan även till innehållet synnerligen oklar och svårtillgänglig. Den uppvisar en mångfald bestämmelser, som vid verkställigheten visat sig opraktiska, ja, ej sällan till och med direkt skadliga för rättsskipningens tillförlitlighet och jämna gång och för domstolarnas rekrytering. Detta är så mycket mer att beakta, som denna stadga är den första frukten av de idéer, på vilka man vill uppbygga vår blivande rättsgångsordning.

Grundtanken bland dessa idéer, det nya, för vilket så mycket gammalt och beprövat skall offras, är principen om *arbetets fördelning efter kvalitativa grunder* mellan de olika vid domstolarna anställda rättsbildade krafterna. Och medlet för genomförande av denna grundtanke är: *stora domsagor, stora domarekanslier och överlåttandet av en väsentlig del av det ordinarie arbetet på extraordinarie arbetskrafter*. Det karakteristiska för domsagornas förvaltning hos oss har hittills varit det förtroendefulla, ofta patriarkaliska samarbetet mellan häradshövding och nämnd och det intima, personliga förhållandet mellan häradshövdingen och domsagans befolkning. I stället föreslås nu — och hava i domsagestadgan redan delvis genomförts — anordningar, vilka syfta till en *opersonlig tjänstemannabyråkrati* och ett omfattande *extraordinariesystem*.

Att på denna väg realisera grundtanken om en fördelning av arbetet efter kvalitativa grunder torde dock vara och förbli en *olöslig uppgift*, om man därmed åsyftar att vinna ett slutgiltigt och rationellt ordnande av frågan om en förbättring av vår processordning. Ty den uppställda principen kräver såsom sin konsekvens förr eller senare inrättandet av *särskilda ordinarie inskrivnings- och bagatelldomstolar* vid sidan av *de allmänna underdomstolarna*, där *ordinarie häradshövding* (med nämnd) dömer. Varje försök att genomföra en »kvalitativ arbetsfördelning» i domsagorna med *självständiga funktioner* i olika hänseenden och med en *uppdelning av tjänsteansvaret på olika funktionärer*, som äro gent emot varandra *på en och samma gång självständiga och icke självständiga*, är dömt att misslyckas och innebär redan från början ett frö till ständiga slitningar och en oreda, som icke slutar förrän vardera uppgiften fått sin särskilda självständiga ordinarie organisation.

För domsagornas del innebär den nya principen, att en mycket väsent-

lig del av domstolsarbetet, ja, säkerligen den som för det stora flertalet av domsagornas innevånare har den största och mest förblivande betydelsen, nämligen det rättsliga ordnandet av allt som hör till befolkningens dagliga liv — deras inteckningar och lagfarter, bouppteckningar, arv och förmynderskap m. m. — undandrages häradshövdingens omedelbara handläggning och uppdrages åt till stor del unga, oerfarna och oskolade extraordinarier, under det att åt häradshövdingen själv förbehålles en mera personlig kontakt allenast med dem av domsagans innevånare, som tvista vid domstolen eller där åtalas för begångna förbrytelser.

En nödvändig förutsättning för en fördelning av arbetet efter kvalitativa grunder är, att domsagorna göras så stora, att den andel av arbetet, som kommer på häradshövdingen, giver honom tillräcklig sysselsättning. Emeller tid äro varken tvistemålen eller de kriminella mål, som bedömas efter strafflagen, av någon anmärkningsvärt hög numerär i vårt land. Det blir därför nödvändigt — märk väl! icke till följd av något rättsskipningens eget behov, utan för den åtrådade arbetsfördelningens genomförande — att domsagorna sammanslås till större enheter, till domsagor med 60—70 tusen invånare eller mera. Av en vid betänkandet den 29 augusti 1928 (Just. dep. nr 20) angående »ordnande av vissa ekonomiska och organisatoriska förhållanden vid genomförandet av den ifrågasatta rättegångsreformen» fogad, av häradshövdingen *K. Schlyter* uppgjord tablå (sid. 394) inhämtas, att domsagornas antal, nu 122, enligt den nya ordningen såsom processkommissionen tänkt sig densamma skulle nedbringas till 92, därav 21 med 60—70,000 invånare, 14 med 70—80,000 invånare, 7 med 80—90,000 invånare och 1 (Hallsbergsdomsagan) med 104,000 invånare, vartill komma Stockholms, Göteborgs och Malmö domsagor med resp. 464,699 invånare, 232,000 invånare och 117,000 invånare.

Hur arbetsfördelningen redan nu kan te sig i en sådan domsaga, räknande omkring 60,000 invånare — trots den återhållsamhet och begränsning, som den ännu gällande äldre domstolsorganisationen lägger i vägen — framgår av bifogade tablå, uppgjord av häradshövding *Schlyter* för den av honom innehavda Askims m. fl. härads domsaga för hösten 1927 (*Bil. A*).

De ovan omförmälda nya idéerna hava redan i den begränsade omfattning, de kunnat genomföras i domsagestadgan, haft en betydande inverkan på domstolsväsendet. Bifogade tablå (*Bil. B*) visar utvecklingen i de under Göta hovrätt lydande domsagorna under de senaste 30 åren och sålunda under tid såväl *före* som *efter* tillkomsten av den första domsagestadgan år 1918. I dessa domsagor funnos på 1890-talet anställda 80 biträden; 1908 var antalet 68 och tio år senare, år 1918, var det 61. Vid årskiftet 1927 voro i dessa samma domsagor — trots det att folkmängden nedgått — anställda icke mindre än 126 biträden, därav 79 helt eller delvis avlönade med statsmedel.

På samma sätt florerar extraordinariesystemet i hovrätterna. På 1890-talet arbetade i Göta hovrätt 10 extraordinarier, år 1910 hade antalet stigit till 14 och år 1918 var det 15. Men sedan domsagestadgan sist-nämnda år trätt i tillämpning ökades antalet hastigt, så att vid årsskiftet 1927 omkring ett 40-tal unga obefordrade jurister tävlade om de mycket begränsade arbetstillfällena därstädes.

Vad särskilt Askimsdomsagan beträffar, så sköttes den under alla år före tillkomsten av domsagestadgan och införandet av principen om arbetets fördelning efter kvalitativa grunder av häradshövdingen med två eller tre biträden. Men efteråt inträdde stark personalökning. År 1927 — det sista år för vilket jag har uppgifter tillgängliga — voro i domsagan anställda 12 biträden jämte ett tillfälligt extra biträde, som sysslade med fastighetsregistret.

Antalet mål och ärenden, som med stöd av domsagestadgan överföras från häradshövdingarnas till de extraordinarie biträdenas handläggning, är i ständigt stigande. De för behandling av inskrivningsärenden och bagatellmål inrättade s. k. tremanstingen hållas i stor utsträckning av häradshövdingarnas biträden. Och även vid de ordinarie tingen har införts ett slags »arbetsfördelning efter kvalitativa grunder», så att, medan förr vid de tingssammanträden häradshövdingen höll denne själv handlade alla förekommande mål och ärenden, numera är vanligt, att vid ett och samma tingssammanträde vissa mål och ärenden handläggas av häradshövdingen och andra (inskrivningsärenden och bagatellmål) av något i domsagan anställt biträde. Efterföljande uppgifter från ett par domsagor under Göta hovrätt, en större och en mindre, visa huru fördelningen kan ställa sig. Å första sammanträdet av 1928 års höstting i *Falköpingsdomsagan* (Var-tofta och Frökinds härads domsaga) handlade häradshövdingen själv i domboken upptagna 25 mål och 14 ärenden, under det att notarien handlade i domboken upptagna 35 mål och 3 ärenden jämte 169 s. k. småprotokollsärenden (lagfarter, inteckningar, bouppteckningsärenden m. m.). Å andra allmänna sammanträdet av 1928 års höstting med *Skånings och Valle häradsrätt* handlades av häradshövdingen själv 22 mål och 8 ärenden samt av notarien 8 mål och 43 småprotokollsärenden.

Tendenser hava icke saknats att än ytterligare utsträcka den nya »hälftenbruksprincipens» tillämpning inom de nuvarande domsagorna. Sålunda har i Askimsdomsagan under hösten 1928 — från slutet av augusti till december månads början — häradshövdingen regelbundet begärt ledighet från domareämbetets utövning varje *onsdag* och *lördag* och tjänstgöringen under dessa dagar uppdelats på ett flertal unga extraordinarie biträden (*Bil. C, D och E*). Askimsdomsagens kansli, som är beläget i Göteborg, hålles öppet varje helgfri veckodag. Men man misstager sig nog icke, om man utgår ifrån, att domsagens invånare företrädesvis på »torgdagarna», onsdagar och lördagar, uppsöka sin häradshövding för att till honom personligen framföra sina ärenden, såsom av ålder varit brukligt i vårt land.

Det är möjligt, att en så intresserad domare som häradshövding *Schlyter*, trots ledigheten, står dem till tjänst; men han är icke skyldig därtill. Och det vore säkerligen icke till gagn för rättsväsendet, om sättet vunne allmännare efterföljd i domsagorna.

Vilken inverkan den sålunda med stöd av domsagestadgan redan i rätt stor utsträckning genomförda tillämpningen av grundsatsen om »arbetets fördelning efter kvalitativa grunder» har på *rättsskipningens kvalitet* kan vara vanskligt att bedöma. En statistisk undersökning rörande samtliga från Askimsdomsagan till Göta hovrätt under åren 1926 och 1927 fullföljda vademål visar följande resultat: Om till ändrade domar räknas allenast sådana, där själva slutet ändrats, men icke sådana där blott motiveringen omskrivits, så var ändringsprocenten drygt 50 procent år 1926 och i det allra närmaste 57 procent år 1927. Till jämförelse kan nämnas, att enligt senast tillgängliga officiella uppgifter (1924) ändringsprocenten i vademål från samtliga domsagor under Göta hovrätt stannade vid omkring 44 procent. Berörda undersökning omfattar givetvis en alltför kort tid för att därur några definitiva slutsatser skola kunna dragas; men tiden har icke räckt till för uppgörande av en mera omfattande statistik. Tendensen synes emellertid gå i den riktning, att i fråga om rättsskipningens *tillförlitlighet* av de nya idéerna intet är att vinna men mycket att äventyra.

Att det alltmera överhandtagande *extraordinariesystemet* icke bidrager till rättsskipningens pålitlighet ligger i öppen dag. I detta hänseende tarvar domsagestadgan en revision, särskilt i det avseendet, att de unga domareaspiranterna måtte beredas tillfälle att under en längre, mera samlad tid fortsätta sin första utbildning vid domstolarna på landet.

Rörande innebörden av detta krav tillåter jag mig anföra följande.

Den första praktiska juristutbildningen är i regeln förlagd till underdomstolarna på landet. Efter någon tids förberedande arbete — vartill hör även begynnande handläggning på eget ansvar av inskrivningsärenden och bagatellmål — får den unge notarien »sitta ting». Sedan han hållit tre allmänna tingssammanträden, vilket i allmänhet medhinner under loppet av ett år, tillåtes han emellertid icke (med undantag för enstaka nödfall) att vidare fortsätta på landet, innan han undergått viss provtjänstgöring i hovrätt. Denna anordning medför, att domsagorna regelmässigt berövas de unga nyutbildade krafterna, just som dessa börjat vinna en mera stadgad skicklighet och erfarenhet, och nya oskolade krafter rycka in. Olägenheterna härav äro uppenbara.

Tjänstgöringen i hovrätterna är givetvis av stor betydelse, om blott arbete i tillräcklig utsträckning där kan beredas. Men härför möta betydande svårigheter. Av värde för utbildningen är framför allt tjänstgöringen såsom fiskal eller såsom adjungerad ledamot. Men tillfälle därtill är helt beroende av inträffade ledigheter. Om — såsom väl önskligt vore — hovrättens samtliga ordinarie ledamöter och fiskaler själva skötte

sina tjänster, så skulle icke ett enda tillfälle givas till den hovrättsutbildning, som domsagestadgan föreskriver och till vilken hela den stora massan av extraordinarier från domsagorna undan för undan intvingas. En del ledigheter uppstå ju emellertid årligen till följd av hovrättsjuristernas anlitan för tjänstgöring i nedre justitierevisionen eller för offentliga uppdrag. Men dessa ledigheter äro dock till antalet begränsade. Och detta orsakar, att det kan dröja månader och år, innan de unga, från landet inkomna notarierna kunna beredas om också endast ett helt kort fiskals- eller adjunktsförordnande. Det arbete med promemorieskrivning m. m., som under den långa väntetiden kan förekomma, har väl sin formella betydelse, men är mycket litet värt i jämförelse med arbetet i en domsaga, där den unge domareaspiranten dagligen måste, även då han icke har eget förordnande, självständigt brottas med svårigheterna och göra sig förtrogen med de praktiska detaljerna av domareämbetets utövning. Domsagestadgans bestämmelse om fiskalsförordnande eller adjunktion såsom villkor för fortsatt förordnande på landet (efter hållandet av de första tre tingsammansammanträdena) har också föranlett, att fordringarna på fullgjord hovrättstjänstgöring måst inskränkas till det minsta möjliga: någon kortare tids, ja, till och med allenast någon veckas eller någon dags fiskaltjänstgöring. I Svea hovrätt lär vara regel, att den stora massan av unga notarier godkännes eller kasseras efter endast *en enda dags* fiskalsföredragning. Den långa tid — månader och år — som åtgått i hovrätten under väntan på denna prövning hade långt bättre och med vida större behållning för den unge kunnat användas till fortsatt tjänstgöring i domsaga på landet.

Bifogade tablå (Bil. F) över fördelningen av arbetet mellan de 44 extraordinarier, som under budgetåret 1927/1928 varit tjänstgörande i Göta hovrätt (ävensom angående dem under tiden tillkommande avlöningsförmåner) är i nyss nämnt hänseende upplysande. De i förteckningen först upptagna adjungerade ledamöterna och tillförordnade fiskalerna hava redan en lång hovrättstjänstgöring bakom sig, och två hava nyligen blivit utnämnda till ordinarie fiskaler. Men längre ned på listan finnas andra, som ännu gå sin första provtjänstgöring. Den på 16:e rummet i förteckningen upptagne notarien *Häckner* har, trots avsevärda fiskalsmeriter tröttnat att vänta. Han har sökt och erhållit befattningen såsom stadsfiskal i Karlshamn. Notarien *Landén*, vilken tidigare varit inne i hovrätten och då, efter en väntetid, som säkerligen icke understiger den nedan omfördälda, erhållit sammanlagt 4 dagars fiskalsförordnande, nådde under det nu ifrågavarande budgetåret, *efter en väntetid av sex månader*, ytterligare *1 dags fiskalsförordnande*, varefter han återgick till tjänstgöring i domsaga på landet. Han har sedermera sökt och erhållit befattning såsom ordinarie rådman i Karlshamn. Notarien *Alvsten*, som tidigare förvärvat 4 dagars fiskalsförordnande, nådde under året, *efter en väntetid av 7 månader*, ytterligare *2 dagars fiskalsförordnande* och återgick därefter till tjänstgöring

på landet. Han har sedermera utnämnts till stadsfiskal i Oskarshamn. Notarien *Thorpe*, vilken tjänstgjorde i hovrätten *hela året* (med undantag av 3 dagar) lyckades icke nå en enda dags fiskalsförordnande. Notarien *Schedin*, som tidigare förvärvat 1 dags fiskalsförordnande, nådde under året, *efter en väntetid av mer än 7 månader*, ytterligare *1 dags fiskalsförordnande*. Notarien *Lembke*, som tidigare förvärvat 1 dags fiskalsförordnande, nådde under året, *efter en väntetid av 8 månader*, ytterligare *1 dags fiskalsförordnande*. Notarien *Furster*, som tidigare haft 1 dags fiskalsförordnande, nådde under året, *efter en väntetid av 8 månader*, ytterligare *1 dags fiskalsförordnande*. Notarien *Ahlgren* lyckades, *efter en väntetid av allenast omkring 6 1/2 månader*, nå fram till *4 dagars fiskalsförordnande* och har därefter återgått till tjänstgöring i domsaga på landet. Uppräkningen behöver icke fortsättas; de absurda verkningarna av domsagestadgan äro uppenbara.

Sedan domsageaspiranten omsider efter erhållet fiskalsförordnande och eventuellt någon kortare tids adjunktion återvänt till landet för domsagetjänstgöring, möter snart ett nytt hinder av än svårare beskaffenhet. Domsagestadgan föreskriver nämligen, i 26 §, att den, som efter förordnande *förvaltat häradshövdingämbete tre år*, ej må, innan han tjänstgjort såsom *ledamot* eller *fiskal* i hovrätt under sammanlagt *ett år* eller tjänstgjort såsom *revisionssekreterare*, erhålla ytterligare förordnande att uppehålla häradshövdingämbete. Ej heller må den, som *förvaltat häradshövdingämbete och tjänstgjort såsom fiskal eller ledamot i hovrätt eller såsom revisionssekreterare under tillhoppa fyra år*, erhålla ytterligare förordnande att uppehålla häradshövdingämbete, med mindre han är *assessor* i hovrätt eller Kungl. Maj:t för särskilt fall medgivit att dylikt förordnande må meddelas honom. Och till råga på allt har i kungl. kungörelse den 14 juni 1928 angående assessors i hovrätt tjänstgöring vid underdomstol å landet, 2 § andra stycket, stadgats, att förordnande att tjänstgöra såsom *biträdande domare* icke må meddelas *assessor*, med mindre Kungl. Maj:t, efter förebragt utredning att annan till förordnandet behörig och lämplig person icke finnes att tillgå, därtill lämnat medgivande.

Innebörden av dessa stadganden är, att till sist allenast hovrätternas *assessorer* skola tillåtas att meritera sig till erhållande av ordinarie häradshövdingämbete; men samtidigt avstängas genom en besynnerlig inkonsekvens samma assessorer från den i sådant hänseende särskilt betydelsefulla tjänstgöringen såsom *biträdande domare* i domsagorna.

Assessorsbefattningarna äro emellertid avsedda för helt annat ändamål än att — såsom i domsagestadgan synes avses — tjäna såsom övergångsplatser till häradshövdingetjänst. Assessorsbefattningarna äro extraordinarie-tjänster, som inrättats för hovrätternas behov. Därom stadgas i hovrätternas arbetsordningar, att i hovrätten skola, »för att vid ledighet inom hovrätten tjänstgöra såsom adjungerade ledamöter», finnas assessorer till minst

så stort antal, som betingas av antalet hovrättsdivisioner. Det är sålunda författningsenligt *hovrätternas* behov av extraordinarie arbetskrafter, som i regeln skall vara bestämmande för anställandet av hovrättsassessorer. De flesta assessorerna befordras givetvis till domarebefattningar i överrätterna. Det blir sålunda endast ett begränsat antal assessorer, som kunna tänkas komma att fortsätta på lantdomarebanan. Villkoret i domsagestadgans 26 §, att den som förvärvat så betydande meriter, att han kan uppvisa sammanlagt 4 års tjänstgöring såsom häradshövding, fiskal, adjungerad ledamot i hovrätt eller revisionssekreterare, icke må erhålla vidare förordnande att förvalta häradshövdingämbete, med mindre han är *assessor* i hovrätt, läser sålunda icke bliva möjligt att praktiskt genomföra, varförutom kan anmärkas, att det synes stå i uppenbar strid med den hos oss konstitutionellt fastslagna grundsatsen om befordran allenast efter skicklighet och förtjänst. Ännu har stadgandet icke hunnit mera allmänt visa sina verkningar, helst som under hovrätterna fortfarande finnes ett avsevärt antal på grund av äldre bestämmelser utnämnda vice häradshövdingar, vilka framför assessorerna äro berättigade till förordnanden att förvalta häradshövdingämbete. Men i mån som dessa vice häradshövdingar vinna befordran till ordinarie tjänst eller eljest gå undan, torde svårigheterna på allvar inställa sig. Redan har i Göta hovrätt en assessor stupat på den ifrågavarande fyraårsspärren och nödgats lämna domarebanan. Han har slagit sig ned såsom advokat i Ljungby. Och inom den närmaste framtiden torde icke mindre än tre av de i Göta hovrätt tjänstgörande t. f. fiskalerna och adjungerade ledamöterna, samtliga väl meriterade och vitsordade, se sig avstängda från lantdomarebanan och därtill med små eller inga utsikter att inom rimlig tid vinna befordran inom hovrätten, där de dock samtliga, efter fullgjord tingstjänstgöring på landet, oavbrutet tjänstgjort sedan 1924. Det gäller här personer av »förtjänst och skicklighet» i åldern mellan 31—35 år. Dessa skall hovrätten, på grund av domsagestadgans bestämmelser, nödgas bortvisa vid meddelandet av förordnanden att förvalta häradshövdingämbete och i stället därtill befordra kanske någon ung notarie, som nätt och jämt suttit sina tre tingssammanträden och fullgjort någon dags fiskaltjänst i hovrätten. Ett sådant på en gång trångsynt och orättvist förmynderskap över mognade män i deras bästa och livskraftigaste ålder är samhället ovärdigt, det väcker hos självständiga karaktärer och dugande män förbittring och motvilja mot statstjänsten och det omintetgör i sina verkningar den eljest med domsagestadgan avsedda växelverkan mellan hovrätterna och underdomstolarna, som väl måste antagas vara för rättsskipningen av desto större gagn ju större skicklighet och erfarenhet, som på vartdera området förvärvats.

På grund av vad i denna punkt anförts anser jag nödvändigt,

att bestämmelserna i 26 § domsagestadgan och 12 § andra stycket i Kungl. kungörelsen angående assessors i hovrätt

tjänstgöring vid underdomstol å landet den 14 juni 1928 omedelbart upphävas.

Men härutöver torde

åtgärder böra vidtagas, som möjliggöra en prövning och gallring av domareaspiranterna på ett väsentligt tidigare stadium än domsagestadgan nu förutsätter.

I sådant hänseende torde måhända kunna stadgas, att den första tings-sittningen — som vad de tre första tings-sammanträdena beträffar i regeln bör fullgöras vid den domstol, där den förberedande utbildningen ägt rum — skall omfatta ett något större antal sammanträden än nu, exempelvis 4, 5 eller 6, och fullgöras inom minst två särskilda domsagor, samt att vidare förordnande icke vare sig i hovrätt eller på landet må ifrågakomma, därest icke samtliga häradshövdingar, under vilka tings-tjänstgöringen fullgjorts i officiella, under tjänstemannaansvar avgivna motiverade ut-låtanden till hovrätten tillstyrka fortsatt förordnande. Huruvida den fort-satta tjänstgöringen skall äga rum i hovrätt eller på landet borde få av-göras av vederbörande hovrätt efter omständigheterna, med iakttagande allenast att, om möjligt, samtliga under hovrätten tjänstgörande domare-aspiranter inom ej alltför lång tid beredas tillfälle att i hovrätten tjänst-göra såsom fiskaler eller adjungerade ledamöter för fortsatt definitiv pröv-ning och för uttrönande — därest ej fullständig kassering sker — huru-vida begåvning och fallenhet närmast hänvisa på domsagetjänstgöring eller på utbildning för befordran i överrätt.

En ytterligare brist i domsagestadgan är den, att organisationen inom varje särskild domsaga gjorts så gott som fullständigt beroende av den enskilde domarens goda vilja. I domsagestadgan, 1 §, stadgas: »Är häradshövding i behov av biträde, som äger att på eget ansvar utföra vissa på domaren eljest ankommande göromål, *anmäle det hos hovrätten*, som förordnar om anställande i domsagan av förste notarie med den befogenhet, som nedan omförmäles. Har förste notarie anställts, må *på framställning av häradshövdingen* befattningen av hovrätten indragas eller med förordnande av förste notarie under viss tid anstå, när giltiga skäl därtill äro.» I 8 § är stadgat: »Har jämlikt 1 § *anmälan skett* om anställande i domsaga av förste notarie, och finner hovrätten *på framställning av häradshövdingen*, att för domsagans behöriga skötsel ytterligare erfordras rättsbildat biträde, äge hovrätten förordna om anställande i domsagan av andre notarie — — — I domsaga, där Kungl. Maj:t *på framställning av häradshövdingen* och efter hovrättens hörande finner göromålets omfattning sådant kräva, må hovrätten förordna ytterligare en andre notarie — — — Har andre notarie anställts, må befattningen av hovrätten indragas eller med förordnande av andre notarie under viss tid anstå, när giltiga skäl därtill äro».

Anställandet av förste och andre notarier i domsagorna har, såsom synes, gjorts helt och hållet beroende av häradshövdingens initiativ. Men icke nog härmed; även befattningens varaktighet, sedan den en gång inrättats, synes osäkert garanterad. Vål kan man av de nyss anförda stadgandena knappast få någon annan uppfattning, än att det beror, icke på häradshövdingen, utan på hovrätten att bestämma om befattningens indragning. Men vänder man bladet, så finner man av stadganden i 4 och 8 §§, att förordnande av förste och andre notarier får ske endast för viss *begränsad tid*, högst 12 kalendermånader. Huruvida förordnande därefter skall kunna meddelas utan för varje gång taget nytt initiativ från häradshövdingens sida, är en fråga, som domsagestadgan icke besvarar och som vållar osäkerhet och tvekan vid tillämpningen. Göta hovrätt har nyligen i ett dylikt fall meddelat förstenotarieförordnande *utan* förnyad framställning från häradshövdingens sida, enär behovet av förste notarie var uppenbart och föregående tredska att anställa rättsbildat biträde i domsagan lett till upprepade åtal för försummelse i tjänsten. Men befogenheten av en sådan åtgärd är icke alldeles klar.

Biträdande domare förordnas av Kungl. Maj:t efter häradshövdingens och hovrättens hörande (§ 9). Men då sådant förordnande, enligt vad Kungl. Maj:ts avgörande i särskilda fall visar, icke anses kunna meddelas med mindre än att i domsagan förut finnes anställd åtminstone förste notarie, så kan faktiskt en häradshövding genom vägran att låta anställa förste notarie även förhindra anställandet av biträdande domare i domsagan. Och dessutom synes Kungl. Maj:t obenägen att mot häradshövdingens vilja förordna om anställande eller till och med om allenast fortsatt anställande av biträdande domare, även då behovet är uppenbart, såsom här nedan skall visas.

Till bestyrkande av det sagda, tillåter jag mig *dels* åberopa bifogade, av Göta hovrätt den 15 april 1919 avgivna underdånigt utlåtande med däri gjorda uttalanden angående vissa förhållanden inom *Södra Möre domsaga* (Bil. G), *dels ock* erinra om följande.

När de biträdande domarebefattningarna genom stadgan den 22 juni 1920 först infördes, var det givet, att *Askimsdomsagan* eller, såsom den då benämndes, Askims, Hisings och Sävedals domsaga, såsom varande den största i riket i främsta rummet skulle komma i åtnjutande av den nya anordningen. Göta hovrätt vitsordade behovet (Bil. H) och biträdande domare anställdes.

Under det förberedande arbetet på nämnda stadga hade *processkommissionen* (av vilken häradshövding *Schlyter* är ledamot) yttrat, bland annat, följande (se Kungl. Maj:ts proposition 1920 nr 334 sid. 47—48): »Den blivande rättegångsreformen komme med stor sannolikhet att i väsentlig omfattning sträva efter en sådan ordning vid underdomstolarna, att i spetsen för varje underrätt ställdes en högt kvalificerad domare, som allenast hade de viktigaste domareuppgifterna, samt att vid sidan av honom

anställdes *en eller flera biträdande domare* för handhavande av inskrivningsväsendet och andra mindre krävande domstolsgöromål. För en sådan anordning förutsattes emellertid uppenbarligen, att domsagorna erhöle en viss mera betydande omfattning ungefär i överensstämmelse med våra nuvarande största domsagor. — — — Men även bortsett från vad som kunde te sig önskvärt ur rättegångsreformens synpunkt förefölle det kommissionen, som om det redan med hänsyn till nu rådande förhållanden måste vara mest rationellt att bygga vidare på den *i 1918 års domsagestadga genomförda principen*, enligt vilken häradshövdingarnas allt för stora arbetsbördor skulle lättas genom en arbetsfördelning mellan dem och av staten väsentligen bekostade biträden. Medan de egentliga notariegöromålen vore till sin natur sådana, att de lämpligen kunde handhavas av yngre arbetskrafter, som för sin utbildning tjänstgjorde å domsagekanslierna, borde däremot såsom *biträdande domare* allenast anställas domsageaspiranter med långvarig erfarenhet på domarebanan.»

Uti en i ämnet väckt motion (1920 F. K. nr 293) uttalade häradshövding *Schlyter*, bland annat, att häradshövdingämbetena borde betraktas såsom verkliga *chefdomaresysslor* och att i enlighet härmed åt häradshövdingen borde givas ett tillräckligt stort arbetsfält, för att man under honom skulle kunna ställa särskilda tjänstemän för det arbete, som icke ovillkorligen behövde utföras av en så högt kvalificerad domare som häradshövdingen (sid. 5); samt att man i framtiden *borde sträva efter* en sådan ordning vid underdomstolarna, att i spetsen för varje underrätt ställdes en högt kvalificerad domare, som allenast hade de viktigaste domareuppgifterna, och att vid sidan av honom anställdes *en eller flera biträdande domare* för handhavande av inskrivningsväsendet och andra mindre krävande domstolsgöromål. Vid motionen fanns fogad en statistisk tabell, belysande arbetsbördan i rikets dåvarande 18 största domsagor, med ett invånarantal växlande från 44,298 till 70,581, i vilka samtliga domsagor motionären uppenbarligen ansett biträdande domare böra anställas. *Askimsdomsagan* var bland dessa domsagor beträffande invånarantalet den andra i ordningen med 64,583 inv. Rörande två av domsagorna, nämligen *Gästriklands domsaga* med 70,581 inv. (numera delad) och *Västerbottens södra domsaga* med 52,625 inv. — och sålunda väsentligt mindre än *Askimsdomsagan* då var och nu är — förelåg i Kungl. Maj:ts proposition förslag till delning. Vid behandlingen av denna fråga i Första kammaren yttrade häradshövding *Schlyter* (prot. nr 54 sid. 65): Om det ej är möjligt att i de två domsagor, varom det nu är fråga, ordna arbetet genom anställande av en biträdande domare, hur är det då möjligt att i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (om inrättande av biträdande domarebefattningar) fortfarande stå vid den ordningen *beträffande alla de övriga stora domsagorna*, där det ofta är ändå mer arbete än i de här båda?

Efter det synnerligen starkt markerade ståndpunktstagande till förmån för anställande i de större domsagorna av biträdande domare vid den ordinarie domarens sida, som häradshövding *Schlyter* sålunda trätt in för,

är det i hög grad överraskande, att häradshövding *Schlyter* numera beträffande sin egen domsaga, som är den näst största i riket, *frånträtt principen om biträdande domares anställande* och även lyckats utverka befattningens indragande (Bil. I). *Med uppgivandet av denna princip faller ju hela grundvalen för den tilltänkta nya domstolsorganisationen!*

Inför denna farsartade upplösning av processreformens spännande drama kan man verkligen, med någon förändring av häradshövding *Schlyters* egna ord, utropa: Om det ej är behöfligt att i denna domsaga ordna arbetet genom anställande av en biträdande domare, var är det då behöfligt, att biträdande domare anställas? Och för vilket ändamål har man då övertalat riksdagen att bevilja dryga anslag till biträdande domares avlöning? och — viktigast av allt — hur vill man då på ett betryggande sätt ordna arbetet i de stora domsagor, som påkallas av den föreslagna processreformen och för vilkas bildande riksdagen redan vid upprepade tillfällen — ehuru, enligt min mening, utan bärande grund — medgivit sammanslagning av domsagor, som dock i sin hittillsvarande gestalt givit sin häradshövding full sysselsättning?

Det anförda visar emellertid angelägenheten av

att i domsagestadgan införas bestämmelser, som säkerställa upprätthållandet av befattningar, till vilka riksdagen anvisar medel och vilka vid prövning i den ordning domsagestadgan anvisar finnas nödvändiga.

Mot olika bestämmelser i domsagestadgan och dithörande författningar skulle ännu en mångfald anmärkningar kunna göras; men det sagda må vara nog. Stadgan är i högsta grad oklar, opraktisk och inkonsekvent. I anledning härav och med stöd av vad ovan anförts och visats, får jag härmed vördsamt yrka:

dels att riksdagen ville, i samband med beviljandet av anslag till rättsväsendet, såsom ett villkor därvid uttala, att bestämmelserna i 26 § domsagestadgan och 2 § andra stycket i kungl. kungörelsen angående assessors i hovrätt tjänstgöring vid underdomstol å landet den 14 juni 1928 måtte omedelbart upphävas;

dels ock att riksdagen måtte likaledes såsom villkor vid anslaget i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville, efter verkställd utredning, låta uppgöra och för riksdagen framlägga förslag till revision av domsagestadgan, med beaktande, bland annat, av de önskemål som i förevarande motion angivits.

Stockholm den 10 januari 1929.

K. J. Ekman,
Jönköpings län.

Bil. A.

domsaga 30 augusti—31 december 1927.

12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Inskrivningsdomare	Tremans-tings-ärenden och gravationsbevis	Konkursdomare	Gravationsbevis			Hising och Sävedals härad	Domare-ämbetet i övrigt	Förste notarie	Andre notarie	Ledn.-arbete	Kommissionär och förundersökare	Tjänstgör i hovrätt
			Möln-dals stad	Frö-lunda socken	Askims härad i övrigt							
—	—	—	—	—	—	—	30/8-31/12	—	—	—	—	—
30/8-31/12	Inskr.-ärenden 4/10-20/12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	Fri	—	—	—	—
—	—	30/8-15/11	30/8-15/11	—	—	—	—	—	30/8-15/11	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30/8-31/12
—	30/8	10/11-31/12	10/11-31/12	—	—	—	—	30/8-15/9	30/8-15/9 10/11-31/12	—	—	16/8-15/11
—	6/8, 27/9, 11/10, 1/11	—	—	—	30/8-15/11	30/8-15/11	—	16/8-15/11	16/8-15/11	—	30/8-15/9	10/11-31/12
—	13/9-25/10 8/11-20/11	—	—	30/8-31/12	—	—	—	10/11-31/12	10/11-31/12	30/8-15/9	16/8-15/11	—
—	20/9-18/10	—	—	—	—	—	—	—	—	30/8-31/10	—	1/11-31/12
—	15/11-6/12	—	—	—	—	10/11-31/12	—	—	—	16/8-15/11	16/11-31/12	—
—	22/11-13/12	—	—	—	10/11-31/12	—	—	—	—	1/11-31/12	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16/11-31/12	—	—

Bil. B.

Tablå över antalet biträden i Göta hovrätt och underlydande domsagor vid 1927 års början utvisande utvecklingen före och efter ikraftträdandet av 1918 års domsagestadga.

	1898		1908		1918		1924 ¹⁾	1928
	Antalet avgjorda mål och ärenden	Antal e. o. tjänstemän	Antalet avgjorda mål och ärenden	Antal e. o. tjänstemän	Antalet avgjorda mål och ärenden	Antal e. o. tjänstemän	Antalet avgjorda mål och ärenden	Antal e. o. tjänstemän
<i>Göta hovrätt</i>	1,563	10	2,054	14	1,869	15	2,378	49
<i>Under Göta hovrätt lydande domsagor.</i>	1898		1908		1918		1926 ²⁾	1928
	Folk-mängd	Antal e. o. biträden	Folk-mängd	Antal e. o. biträden	Folk-mängd	Antal e. o. biträden	Folk-mängd	Antal e. o. biträden
Kinda och Ydre	26,578	2	(inga	1	mera av-	—	25,872	1
Björkekinds m. fl.	35,165	2	nämn-	2	sevärda	1)	56,117	2
Finspånga läns	26,957	—	värda	1	föränd-	1)	38,035	4
Lysings och Gästrings ..	24,528	—	föränd-	1	ringar,	1)	36,685	3
Åkerbo m. fl.	24,316	2	ringar)	2	se nedan)	1)		
Vifolka, Valkebo och Gull-						2)		
berg	25,535	1		1				
Aska m. fl.	29,075	2		2		1	27,992	2
Hammarkinds	22,575	1		—		1	22,912	3
Västra härads	29,863	2		1		1	27,045	2
Östra "	23,162	1		—		1	23,661	2
Östbo och Västbo	48,466	2		2	54,527	2	56,185	3
Tveta m. fl.	40,540	3		2	49,322	2	50,967	5
Norra och Södra Vedbo...	31,612	2		2		1	35,942	2
Uppvidinge och Konga ..	56,184	2		2		1	56,839	4
Mellersta Värends	26,984	1		2		1	23,452	3
Allbo	29,094	2		2		1	28,635	3
Sunnerbo	39,855	1		1		1	39,144	3
Norra och Södra Tjusts ..	41,152	2		1	37,510	2	37,781	4
Aspelands och Handbörds	29,472	3		2		2	30,374	3
Sevede och Tunalans ..	27,344	3		2		2	26,363	2
Norra Möre och Stranda...	28,199	1		2		1	25,942	2
Södra Möre	42,514	2		2		1	40,480	—
Ölands	30,289	3		1		1	27,663	1
Halmstads och Tönnersjö	46,690	2		2		3	50,795	4
Årstads m. fl.	42,006	2		3		3	38,972	3
Tjärne och Viske	27,837	1		1		1	23,824	3
Askims m. fl.	49,983	3	51,881	3	64,583	3	60,008	³⁾ 12
Inlands	30,748	1		—		—	26,362	3
Orusts och Tjörns	31,446	1		1		1	27,177	2

¹⁾ Sista året för vilket statistik finnes tillgänglig.

²⁾ Sista tillgängliga statistik.

³⁾ Bråbygden (Björkekinds m. fl.) och Finspånga län.

⁴⁾ Lysing, Göstring och Vifolka.

⁵⁾ Åkerbo m. fl. jämte Valkebo och Gullberg.

⁶⁾ Jämte ytterligare ett tillfälligt biträde för fastighetsregistret.

	1898		1908		1918		1926 ¹⁾	1928
	Folk- mängd	Antal e. o. biträ- den	Folk- mängd	Antal e. o. biträ- den	Folk- mängd	Antal e. o. biträ- den	Folk- mängd	Antal e. o. biträ- den
Norrvikens.....	33,313	3		1		1	30,186	3
Sunnervikens.....	44,158	1		—		2	43,856	3
Marks, Vedens och Bolle- bygds.....	51,363	3		3		2	²⁾ 34,806	4
Ås och Gäsene (Borås- domsagan).....	21,250	2		1		1	³⁾ 33,333	3
Flundre m. fl.....	30,943	1		1	39,056	2	40,765	3
Kinds och Redvägs.....	39,093	2		3		3	38,877	4
Vätle m. fl.....	37,999	1		1		1	39,574	4
Nordals m. fl.....	37,906	3		2	33,233	1	33,148	2
Törsbo och Vedbo.....	32,491	2		2		1	29,296	2
Åse m. fl.....	36,449	3		2		1	33,690	3
Kinne fjärdings m. fl.....	32,656	1		1		2	31,567	3
Skånings m. fl.....	28,361	2		1		2	24,494	3
Gudhem och Kåkinds.....	29,637	1		2		1	26,252	3
Vartofta m. fl.....	35,543	1		2		1	34,423	2
Norra Vadsbo.....	26,928	1		—		—	25,596	2
Södra ”.....	31,361	3		2		1	28,393	1
	1,517,659	80		68		61	1,493,540	⁴⁾ 126
Vikarier för tjänstlediga häradsbörjningar.....		9		10		6		5
Summa		89		78		67		131

¹⁾ Sista tillgängliga statistik.

²⁾ Marks härad.

³⁾ Ås, Gäsene, Veden och Bollebygd.

⁴⁾ Av dessa 126 biträden betalas 79 helt eller delvis med statsmedel.

Avskrift.

Bil. C.

Till Häradshövdingen i Askims, Västra och Östra Hisings samt
Sävedals domsaga K. Schlyter.

Med bifall till Eder ansökan om tjänstledighet förordnar Kungl. hov-
rätten härigenom nedannämnda personer att med den inskränkning, som
föranledes av andra personer meddelade förordnanden, förvalta häradsbör-
dingämbetet i domsagan med den begränsning, vilken omförmäles i 23 § 5
mom. av domsagestadgan, under följande dagar, nämligen:

1. E. o. notarien Tage Kilander den 29 i denna månad samt den 5, 12,
19 och 26 nästa september och
2. E. o. notarien Folke Elfving den 1, 8, 15, 22 och 29 nästa september.
Jönköping den 23 augusti 1928.

(Underskrifter)

Avskrift.

Bil. D.

Till Kungl. Maj:ts och Rikets Göta hovrätt.

För lättnad i arbetsbördan under oktober månad 1928 får jag värdsamt anhålla att förste och andre notarierna i Askims domsaga måtte förordnas att å nedannämnda dagar förvalta häradshövdingämbetet i domsagan med den begränsning, som omförmäles i 23 § 2 domsagostadgan, nämligen förste notarien *Astrid Holmqvist* den 8, 10, 24 och 31 oktober 1928; andre notarien *Tage Kilander* den 13 och 17 oktober 1928 samt andre notarien *Folke Elfving* den 6, 20 och 27 oktober 1928.
Göteborg den 1 oktober 1928.

Vördsamt
K. Schlyter.

Avskrift.

Bil. E.

Till Kungl. Maj:ts och Rikets Göta Hovrätt.

E. o. notarien Knut Lyngby, som tidigare haft förordnande som förste notarie i Inlands domsaga, har under innevarande år tjänstgjort såsom extra notarie i Askims, Västra och Östra Hisings samt Sävedals härads domsaga och har därvid under sex rättegångsdagar handlagt tremanstingsmål och i övrigt deltagit i alla förekommande göromål, men har jag ej kunnat för honom sätta i utsikt att här hålla några allmänna tingsammansträden, då jag ej velat avstå fler sådana än de ordinarie notarierna i domsagan haft anspråk på att få hålla. Nu har emellertid för Lyngby ställts i utsikt att den 1 december 1928 erhålla anställning i länsstyrelse, om han dessförinnan kunde styrka att han funnits kompetent att hålla ett allmänt tingsammansträde. På grund härav och då Lyngbys arbete i domsagan gör honom väl förtjänt av att få avsluta sin tjänstgöring här med ett ting, får jag värdsamt anhålla att för lättnad i min arbetsbörda erhålla ledighet från det trettonde allmänna sammansträdet under hösttinget, vilket tager sin början den 20 november 1928, med undantag av förut av mig handlagda, till denna dag uppskjutna eller på utslag satta mål, samt till tingets hållande med nämnda undantag och med den begränsning som föranledes av annan person meddelat förordnande föreslå Lyngby, som enligt bifogade meritförteckning innehar stadgad kompetens härför och som jämväl är fullt lämplig och skickad att uppehålla det föreslagna förordnandet.

För lättnad i arbetsbördan under november månad 1928 får jag vidare värdsamt anhålla, att förste och andre notarierna i domsagan måtte förordnas att å nedannämnda dagar förvalta häradshövdingämbetet i den omfattning som omförmäles i 23 § domsagostadgan med undantag av jorddelningsmål, nämligen

- 1:o) Förste notarien Astrid Holmqvist den 14 och 21 november,
- 2:o) Andre notarien Tage Kilander den 3, 7, 24 och 28 november, samt
- 3:o) Andre notarien Folke Elfving den 10 och 17 november.

Jag har för avsikt att längre fram inkomma med förslag till förordnande för förste notarien Astrid Holmqvist att under hösttinget hålla tre allmänna tingsammansträden med undantag av småprotokollsärenden.

Göteborg den 27 oktober 1928.

Vördsamt
K. Schlyter.

Bil. F.

Uppgift angående samtliga leke-ordinarie befattningshavare, som hos Kungl. Göta hovrätt varit anställda under budgetåret 1927/1928.

Ann. Till hovrättens förfogande stå: 8 fiskalslöner å kr. 6,168—7,422; 4 arvoden till biträdande fiskaler å kr. 3,200; samt 6 arvoden till fiskalsaspiranter å kr. 2,676. (Biträdande fiskaler ha i regeln ingen fiskalstjänstgöring utan sysselsättas med promemorieskrivning m. m.)

Befattningshavare	Tjänsteställning	Löneställning	Den tid anställningen omfattat Dagar
Leijonhufvud, E. G.	Adjungerad ledamot	28 löneklassen	366
Lindström, P. G.	” ”	28 ”	366
Eriksson, G. A.	” ”	28 ”	366
Fredriksson, T. E.	” ”	28 ”	1) 275
Engzell, G.	” ”	28 ”	366
Vallquist, S.	” ”	28 ”	366
Bouveng, G. A. O. N. ...	” ”	26 ”	335
	Fiskal	21 ”	31
Drangel, F. E.	Adjungerad ledamot	26 ”	116
	Fiskal	21 ”	1) 68
Lundberg, B.	Adjungerad ledamot	28 ”	1) 169
Dufwa, T. V.	” ”	26 ”	194
	Fiskal	21 ”	172
Romberg, A. C. T.	Adjungerad ledamot	26 ”	77
	Fiskal	21 ”	289
Ramfors, A. L.	Adjungerad ledamot	26 ”	39
	Fiskal	21 ”	327
Åkesson, H. G. V.	Adjungerad ledamot	26 ”	23
	Fiskal	21 ”	343
Sjögren, Å.	Adjungerad ledamot	26 ”	12
	Fiskal	21 ”	354
Lundquist, T. V.	Adjungerad ledamot	26 ”	11
	Fiskal	21 ”	355
Häckner, E. F. H.	Adjungerad ledamot	26 ”	3
	Fiskal	21 ”	331
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	31
	Fiskalsaspirant	2,676 ” ” ”	1
Olovsson, A. G.	Adjungerad ledamot	26 löneklassen	5
	Fiskal	21 ”	293
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	68
Gislander, Th. N. J. C. ...	Fiskal	21 löneklassen	105
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	1) 153
Ekstedt, E. K.	Fiskal	21 löneklassen	82
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	1) 191
Westholm, K. A.	Fiskal	21 löneklassen	35
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	1) 165
	Amanuens	3,200 ” ” ”	21
	Fiskalsaspirant	2,676 ” ” ”	1

1) Har övriga tiden haft domarförordnande.

Befattningshavare	Tjänsteställning	Löneställning	Den tid anställningen omfattat Dagar
Landén, P. E. L.	Fiskal	21 löneklassen	1) 1
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	70
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	113
Abenius, O. A.	Biträdande fiskal	3,200 " " "	1) 24
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	35
	Slutade hovrättstjänstgöringen den 30 september 1927.		
Gemzell, Chr.	Fiskal	21 löneklassen	78
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	1) 143
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	84
Alvsten, B. H. C.	Fiskal	21 löneklassen	2
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	50
	Amanuens	3,200 " " "	1) 14
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	149
Slutade hovrättstjänstgöringen den 27 mars 1928.			
Folkard von Scherling, F. A. J.	Fiskal	21 löneklassen	43
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	2) 122
	Amanuens	3,200 " " "	25
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	158
Queckfeldt, H.	Fiskal	21 löneklassen	27
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	120
	Amanuens	3,200 " " "	19
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	200
Söderström, C. J.	Fiskal	21 löneklassen	18
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	53
	Amanuens	3,200 " " "	2) 122
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	3) 120
Thorpe, S. A.	Notarie	20 löneklassen	3
	Amanuens	3,200 kr. per år	325
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	34
Vinberg, E. T.	Fiskal	21 löneklassen	10
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	111
	Amanuens	3,200 " " "	2) 12
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	182
Schedin, A. N. G.	Fiskal	21 löneklassen	1
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	15
	Amanuens	3,200 " " "	3) 74
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	131
Lembke, C. B. M.	Fiskal	21 löneklassen	1
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	2) 58
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	180
Jacobsson, H.	Biträdande fiskal	3,200 " " "	7
	Amanuens	3,200 " " "	2) 9
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	101
Furster, S. A. V.	Fiskal	21 löneklassen	1
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	35
	Notarie	20 löneklassen	32
	Fiskalsaspirant	2,676 kr. per år	175
Olsson, J. G. L.	Notarie	20 löneklassen	9
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	2) 3
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	72

1) Har övriga tiden haft domarförordnande.

2) Har jämväl haft domarförordnande.

3) Har även haft borgmästarförordnande.

Bofattningshavare	Tjänsteställning	Löneställning	Den tid anställningen omfattat Dagar
Lindblom E.	Notarie	20 löneklassen	14
	Fiskalsaspirant	2,676 kr. per år	4
Slutade hovrättstjänstgöringen den 21 sept. 1927.			
Ahlgren, C. E.	Fiskal	21 löneklassen	4
	Notarie	20 " "	33
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	1) 38
	Amanuens	3,200 " " "	30
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	120
Rosenberg, R. C. B.	Fiskal	21 löneklassen	1
	Notarie	20 " "	16
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	5
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	101
Lindgren, C. E.	Fiskal	21 löneklassen	1
	Notarie	20 " "	55
	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	4
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	93
Sjögren, F.	Biträdande fiskal	3,200 " " "	3
	Amanuens	3,200 " " "	1) 67
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	46
Började tjänstgöringen den 14 nov. 1927.			
Wieslander, E. V.	Biträdande fiskal	3,200 kr. per år	2) 1
	Fiskalsaspirant	2,676 " " "	88
Började tjänstgöringen den 23 nov. 1927.			
Rylander, A. O. E.	Fiskalsaspirant	2,676 kr. per år	56
Har lämnat hovrättstjänstgöringen; tjänstgjorde endast kortare tid.			
Ljungström, G. H.	Fiskalsaspirant	2,676 kr. per år	41
Började tjänstgöringen den 22 febr. 1928.			
Magnusson, R. A. H.	Fiskalsaspirant	2,676 kr. per år	15
	Började tjänstgöringen den 3 april och slutade den 26/6 1928.		
Barck-Holst, N. G. L.	Fiskalsaspirant	2,676 kr. per år	5
	Började tjänstgöringen den 28/4 och slutade den 30/6 1928.		

Jönköping i Kungl. Göta hovrätts arkivarieexpedition den 4 oktober 1928.

Transsumt.

Bil. G.

Till Konungen.

Sedan, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts remiss den 28 oktober 1918 på ansökan av Nybro kommun m. fl. om förändrad tingslagsindelning i Södra Møre härads domsaga, hovrätten, — — — får hovrätten i underdånighet anföra följande. — — — Häradshövdingen H. har som anledning till att häradsrätten icke avgivit yttrande i ärendet andragit — — — . Angående orsaken till att häradshövdingen H., såsom han påstår, kommit på

1) Har haft domarförordnande och tjänstgör f. n. i domsaga.

2) Har även haft förordnande såsom t. f. borgmästare.

balans med arbetet i domsagan har häradshövdingen H. velat åberopa, att den åt honom anförtrödda domsagan vore en av de mest arbetstyngda i riket; att några biträden, av beskaffenhet att kunna minska domhavandens eget arbete, under en längre följd av år svårigen kunnat erhållas och att den nya kanslistadgan (domsagestadgan) fullt omöjliggjort tillgången på sådana biträden; att även kompetenta vikarier vid behov saknats; samt att vid dessa förhållanden och då häradshövdingen H. vore synnerligen angelägen att allt arbete i domsagan bleve utfört med största ordning och noggrannhet, häradshövdingen H., trots den alltmer ökade arbetsbördan, måst reda sig utan rättsbildad hjälp — — —. Beträffande vad häradshövdingen H. till sitt fredande anfört — — — kan hovrätten väl vitsorda, att *Södra Møre härads domsaga* såsom hörande till tredje klassens domsagor i riket *torde vara en av dess mera arbetstyngda domsagor*, samt att, därest domsagan av dess innehavare skall förvaltas utan hjälp av rättsbildat biträde eller anlåtande av vikarie, balans i arbetet svårigen torde kunna undvikas — — —. Vad häradshövdingen H. uppgivit i fråga om svårigheterna att erhålla dylika biträden och att vid behov kunna förskaffa sig kompetenta vikarier anser sig hovrätten icke kunna vitsorda — — —. Hovrätten har sig vidare till fullo bekant, att häradshövdingarna uti de under hovrätten lydande domsagor, vari arbetsbördan är ännu större än i Södra Møre härads domsaga, kunnat så förvalta sina domsagor, att balans i arbetet ej behövt förekomma; och är hovrätten förvissad därom, att förhållandet kan bliva enahanda jämväl i sagda domsaga, endast häradshövdingen H. i erforderlig utsträckning *anlitar hjälp av rättsbildat biträde eller i domsagan låter anställa en förste notarie*, som vid behov av ledighet för häradshövdingen H. kan tjänstgöra i hans ställe — — —.

Jönköping den 15 april 1919.

(Underskrifter)

Transsumt.

Bil. H.

Till Konungen.

Sedan med anledning av de i 10 § i nådiga stadgan den 22 juni 1920 med vissa föreskrifter angående domsagornas förvaltning intagna bestämmelser angående anställande av biträdande domare i vissa domsagor genom justitiedepartementet inhämtats utredning från häradshövdingarna i ett flertal domsagor — — — och med ledning av tillämpliga upplysningar inom justitiedepartementet därefter upprättats en preliminär förteckning å de domsagor, i vilka behovet av biträdande domare syntes vara särskilt stort, har Eders Kungl. Maj:t genom remiss den 3 i denna månad, med överlämnande av ovannämnda förteckning och utredning jämte vissa statistiska uppgifter ävensom omförmälda från häradshövdingar inkomna framställningar, allt i vad angår Göta hovrätt, anbefallt hovrätten att beträffande domsagor under hovrätten inkomma med utlåtande i ärendet — — —.

Hovrätten finner det vara uppenbart, att i Askims, Hisings och Sävedals domsaga, som i anseende till folkmängden enligt den officiella statistiken är den största i riket¹⁾, med hänsyn till den mycket betydande arbetsbördan förefinnes stort behov av biträdande domare — — —.

Jönköping den 14 december 1920.

(Underskrifter)

¹⁾ Den överträffas dock numera av Södra Roslags domsaga, som har omkring 65.000 in-vånare.

Avskrift.

Bil. I.

Till Göta hovrätt.

I underdånig skrivelse den 21 november 1928 har häradshövdingen i Askims, Västra och Östra Hisings samt Sävedals härads domsaga K. Schlyter hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att i nämnda domsaga finge från och med den 1 januari till och med den 30 juni 1929 anställas en av statsmedel avlönad förste notarie i stället för den biträdande domare, till vilken domsagan annars skulle varit berättigad ¹⁾.

Över nämnda framställning har Göta hovrätt avgivit infortrat utlåtande, däri hovrätten hemställt, att Kungl. Maj:t, med avslag i framställningen, måtte besluta, att under den tid, som med densamma avsåges, i domsagan skulle vara anställd en biträdande domare.

Schlyter, som lämnats tillfälle att i anledning av vad hovrätten hemställt avgiva yttrande, har därefter *dels* i underdånig skrivelse den 6 december 1928 anført, bland annat, att det för göromålen's behöriga gång icke vore erforderligt att en biträdande domare anställdes i domsagan, *dels ock* i underdånig skrivelse den 14 berörda december på anförda skäl återkallat sin framställning om anställande därstädes av ytterligare en förste notarie.

Kungl. Maj:t — som låter bero vid den av Schlyter gjorda återkallelsen — finner hovrättens i ärendet gjorda framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Detta får jag, på nådig befallning, meddela hovrätten till kännedom.
Stockholm den 21 december 1928.

Georg Bissmark.

Israel Myrberg.

¹⁾ Anm. Biträdande domare var i domsagan anställd ända till och med förra halvåret 1928, men befattningen har under senare halvåret 1928 varit på häradshövding Schlyters begäran indragen.